

УДК: 330.332:634.8.047

Миргородська Р.О.

Розрахунок потреби в інвестиціях на закладку виноградників

Для реанімації виноградарсько-виноробного комплексу неодноразово розроблялися загальноукраїнські та кримські програми його розвитку. Проте їх реалізація виявилася неможливою через нестачу фінансових ресурсів і у зв'язку з тим, що проблеми комплексу були не повною мірою пророблені. Крім того, реалізації програми заважали несприятливі природні та соціально-економічні умови. Свою роль зіграла і невизначеність поставлених у цих програмах загальних і окремих галузевих задач. Указ Міністерства АПК України, прийнятий у грудні 1998 р. щодо стабілізації галузей садівництва і виноградарства та перспектив їхнього розвитку на 1999-2005 рр., передбачає жорсткі терміни виконання і відповідальних виконавців, але, на жаль, у меншій мірі стосується кримського регіону.

Провідними в галузях виноградарства і виноробства науково-дослідними установами Криму розроблена нова програма розвитку комплексу. Головна її мета полягає у створенні і максимально ефективному використанні умов для поетапного відновлення і подальшого розвитку втраченого цими галузями виробничого потенціалу, підвищення їхньої ролі і значення в загальнодержавних механізмах формування бюджетів Криму й України. Програма розвитку виноградарства та виноробства Автономної Республіки Крим до 2015 року розроблена відповідно до Постанови Ради Міністрів АПК № 337 від 10.11.98 р.

Виноградарські господарства потребують державних інвестицій для фінансування закладки нових насаджень, закупівлі техніки, добрив і засобів захисту рослин. Розмір державної підтримки галузі не перевищує 20% від потреби в інвестиціях. З огляду на цей факт, у початковий період необхідно зберегти цей обсяг державних інвестицій. Надалі за умов досягнення накреслених програмою рівнів виробництва і збуту кінцевої продукції галузь зможе перейти на режим самофінансування.

Однією з таких умов є досягнення повного мінімально необхідного обсягу коштів, що мають бути спрямовані у галузь у вигляді інвестицій. У цій статті запропоновані методичні основи і результати виконаних автором розрахунків потреб галузі в інвестиціях на відновлення виноградарських

плантацій. Розрахунки засновані на наступних положеннях. Насамперед, у 1999 р. середні нормативи затрат на закладку плантацій за звичайною технологією склали (в цінах 1999 р.) на 1 га: підготовка ґрунту – 4280 грн.; посадка, включаючи вартість саджанців, – 8764 грн.; догляд за молодими насадженнями 1-го року життя – 1540 грн.; 2-го року життя – 3672 грн.; 3-го року життя – 3220 грн.; 4-го року життя – 3486 грн.; установка шпалери – 8141 грн.; установка приштамбової опори – 1687 грн. Разом за 4 роки на 1 га виноградників необхідно інвестувати 35000 грн. З огляду на те, що інвестиції здійснюються протягом чотирьох років для забезпечення можливості їх порівняння, необхідно визначити майбутню вартість всіх потоків вкладень у четвертому році. Коефіцієнт комундінгу прийнятий, виходячи зі ставки проценту – 0,15.

З табл. 1 можна зробити висновок, що спрощена “іспанська” технологія дозволяє в перший рік закладки заощадити 2828 грн. за рахунок неустановлення довгострокової приштамбової опори і шпалери.

Використаний підхід дозволяє розрахувати потреби в інвестиціях і виявити економічну результативність капітальних вкладень у виноградну галузь.

Загальна сума капітальних вкладень на тривалий період дуже значна і складає 881,57 млн. грн. Проте після розбивки усього терміну відновлення на чотирирічні періоди можливо зробити певні висновки: так, наприклад, у перший період 1999-2002 рр. розмір прибутку, одержаного від молодих виноградників, ще досить малий. Вже в другому чотириріччі, коли площа знову введених виноградників складе 2591 га, ситуація змінюється. Згідно з програмою розвитку виноградарства при збільшенні площ з 47130 га (2002 р.) до 50530 га (2006 р.) буде мати місце незначний ріст урожайності з 36,2 ц/га до 38,9 ц/га.

Усе це переконує, що можливо одержати 10,1 тис. т додаткової продукції на суму 12,59 млн. грн. Це забезпечить 1,57 млн. грн. додаткового прибутку. Потрібні інвестиції складають 46,895 млн. грн. або в розрахунку на рік (46,895 млн. грн. / 4) 11,72 млн. грн.

Річний економічний ефект визначається як

$$\mathcal{E}_T = \Delta\Pi_T - E_H \cdot \Delta K,$$

де \mathcal{E}_T – річний економічний ефект (грн.), $\Delta\Pi_T$ – додатковий прибуток за рік за рахунок інвестицій (грн.), E_H – нормативний коефіцієнт економічної

ефективності капітальних вкладень (0,12), ΔK – капітальні вкладення за рік (грн.).

Отже,

$$\Delta_r = 1,57 - 0,12 \cdot 11,72 = 0,17 \text{ (млн. грн.)}$$

Термін окупності в розрахунку інвестицій на рік визначиться як

$$T = \Delta K / \Delta P_r,$$

де T – термін окупності (років),

$$T = 11,72 / 1,57 = 7,46 \text{ (років)}$$

Суттєво зміниться економічна ефективність інвестицій до 2011 г., коли вже буде введено 14591 га плодоносних виноградників (табл. 2). Щорічний додатковий прибуток за умов урожайності 39,3% та рівні рентабельності 13,6% складе 8,6 млн. грн., а річний економічний ефект 6,9 млн. грн. Відзначимо, що переведення господарств на глибоку довгострокову оренду дозволить підвищити урожайність у 1,5-2 рази і рівень рентабельності до 60%. Це підтверджують дані, наведені у табл. 2.

Строк окупності на 01.01.2001 р. по інвестиціях за звичайною технологією складе 2,3 роки, за “іспанською” технологією – 1,6. На 01.01.2016 рік строк окупності за звичайною технологією складе 2,9 років, за “іспанською” – 0,8. Річний економічний ефект на 01.01.2001 за звичайною технологією складе 6,25 млн. грн., за “іспанською” – 6,9 млн. грн., а на 01.01.2016 – 12,25 за звичайною і 21,1 – за “іспанською”.

Тепер розглянемо ефективність інвестицій за 16 років (з 1999 по 2015 рр.). Передбачено вкласти 881,57 млн. грн. або в розрахунку на 1 рік (881,57 млн. грн./16) 55,06 млн. грн. Інвестиції сприятимуть одержанню додаткової продукції за рахунок введення площ 23,08 тис. га і зростання урожайності (на 3,7 ц/га), загалом 96,2 тис. у 2015 р.

Орієнтована вартість продукції 144,3 млн. грн. Це дозволить одержати в 2015 р. не менше 18,86 млн. грн. прибутку. Як розраховувалося вище, середній розмір інвестицій на 1 рік склав 55,06 млн. грн., тож термін окупності

$$T = 55,06 / 18,86 = 2,9 \text{ (роки)}$$

Річний економічний ефект визначається як

$$\Delta_r = 18,86 \text{ млн. грн.} - 0,12 \cdot 55,06 \text{ млн. грн.} = 12,25 \text{ млн. грн.}$$

Впровадження “іспанської” технології збільшує річний економічний ефект від впровадження інвестицій до 21,1 млн. грн. Довгострокові інвестиції швидко окупляться за умов пільгових відсотків державного кредиту. Потік інвестиції можливо порівняти з одержанням прибутку від зроблених вкладень (рис. 1).

Очевидно, що потік інвестицій розвивається відповідно до рівняння прямої $y = 6,769 + 0,802 x$. На восьмому році сума інвестицій і маса прибутку рівні. Потім маса прибутку зростає і покриває виробничі затрати, забезпечуючи високу ефективність виробництва. Всі розрахунки виконані на базі програми відродження і розвитку виноградарства АПК на період до 2015 р. і підтверджують її реальність.

В даний час у виноградарстві можуть використовуватись *три джерела* капітальних вкладень: кошти бюджету; власні кошти господарств; кошти 1% збору на розвиток виноградарства від реалізації в оптово-роздрібній торговій мережі алкогольних напоїв і пива (Закон України «Про збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмільництва» від 09.04.99 р. № 587-XIV). За друге півріччя 1999 р. на 400 тис. грн. з цього джерела було закуплено саджанців для господарств “Кримрадгоспвинпрома”.

Основними джерелами інвестицій можуть стати: кошти від сплати ПДВ виноградарськими і виноробними підприємствами, а також частина акцизного збору від реалізації вина, що лишається в АПК; кошти, що надходять від Госкомсадвинпрома України – 8%-ий збір з продукції; приватні і корпоративні інвестиції банків та інших зацікавлених організацій; кошти від продажу акцій на внутрішньому і зовнішньому ринках цінних паперів; кошти від аукціонів і ярмарків готової виноградарсько-виноробної продукції Криму (рисунок).

Можливі й інші джерела покриття потреб виноградарства і виноробства, наприклад, кредити іноземних приватних і державних фірм та

Таблиця 1. Розрахунок майбутньої вартості інвестицій по роках закладки виноградників

Роки закладки виноградників	Коефіцієнт компаундінгу	Інвестиції за звичайною технологією	Майбутня вартість, грн.	Інвестиції по “іспанській” технології, грн.	Майбутня вартість, грн.
1	1,5208	24412	37125,77	14584	22179,34
2	1,3225	3672	4856,22	3672	4856,22
3	1,15	3220	3703,00	3220	3703,00
4	1	3486	3486,00	3486	3486,00
Разом		35000	49170,99	24962	34224,56

Таблиця 2 Розрахунок потреби в інвестиціях на розвиток виноградарства в АПК і їхньої економічної ефективності

Найменування показників	На 01.01.2011	На 01.01.2016
	Показники	Показники
Загальна площа, га	55030	60430
Площа, яка введена за рахунок інвестицій, га	14591	23081
Площа, яка введена за 4 роки, га	8200	8800
в.т.ч.		
1-ий рік, га	2200	2200
2-ий рік, га	2100	2200
3-ий рік, га	2000	2200
4-ий рік, га	1900	2200
Урожайність, ц/га	39,3	39,7
Валовий збір, тис.т.	216,3	239,9
Отримано додаткової продукції, тис. т/рік	57,3	96,2
Річна вартість додаткової продукції, млн. грн.	71,7	144,3
Додатковий прибуток за рахунок інвестицій, млн. грн./рік	8,6	18,86

організацій тих країн, у яких виноградарсько-виноробна продукція Криму користується підвищеним попитом. Проте ефективність їхнього залучення знаходиться в тісній залежності від існуючого законодавства і ринкових умов як в Україні, так і в цих країнах.

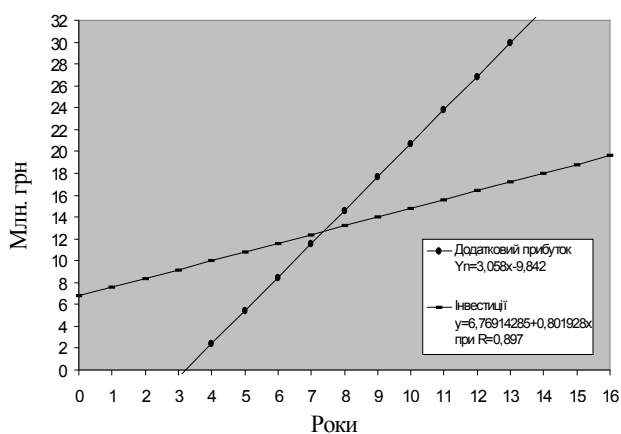

Рис. 1. Графік інвестиційних вкладень на відродження виноградних плантацій і одержання додаткового прибутку.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2000 р.